

Werken met proefdieren in het AMC? Voorkom een proefdierallergie!

INFORMATIE EN PREVENTIEVE ADVIEZEN VOOR MEDEWERKERS DIE MET PROEFDIEREN WERKEN

Iedereen die in het AMC met proefdieren in aanraking komt, loopt kans een proefdierallergie te ontwikkelen, indien daarvoor aanleg bestaat. Dit geldt dus vooral voor dierverzorgers, biotechnici en onderzoekers.

WAT IS PROEFDIERALLERGIE?

Proefdierallergie is te omschrijven als: "de zich in de loop der tijd ontwikkelende overgevoeligheidsreacties op immunologische basis - een allergie - voor producten van proefdieren." Vooral stoffen aanwezig in urine, speeksel, bloed, haren en huidschilfers van proefdieren kunnen de allergie uitlokken.

De verschijnselen zijn in enkele groepen te verdelen:

- Huidverschijnselen: roodheid, jeuk en galbulten.
- Verkoudheidsverschijnselen: verstopte of lopende neus, rode, tranende of jeukende ogen, niesbuien en soms prikkeling of jeuk in de keel.
- Longverschijnselen: astmatische verschijnselen zoals hoest, benauwdheid en piepende ademhaling.

De huid- en verkoudheidsverschijnselen treden meestal op binnen enige minuten, de longverschijnselen kunnen ook enkele uren na het contact optreden. Deze laatste verschijnselen treden vrijwel alleen op bij personen die ook al de andere klachten hebben. De klachten zijn vaak te duiden als hinderlijk. Soms echter kunnen de gevolgen ernstig zijn. Zo ernstig dat het werk gestaakt moet worden. Omdat voor het ontstaan van een proefdierallergie blootstelling aan een belastende factor in de werksituatie nodig is valt de aandoening onder de beroepsziekten. Melding hiervan door uw bedrijfsarts bij het Nederlands Centrum voor Beroepsziekten is dan ook verplicht.

VOORKOMEN: BIJ WIE EN HOE VAAK!

Als er geen beschermende maatregelen genomen zouden worden (zie hieronder bij preventie) dan kan een proefdierallergie worden voorkomen bij ongeveer 25% van de mensen die met proefdieren werken. Gelukkig leidt dit meestal alleen maar tot enige hinder. Proefdierallergie komt vaker voor bij mensen die met meerdere soorten proefdieren werkt. De eerste verschijnselen treden meestal op na een periode van 1 tot 2 jaar na het eerste contact met proefdieren. Maar ook na bijvoorbeeld 10 jaar kan de aandoening zich nog ontwikkelen.

WIE KRIJGT HET EN WIE NIET?

Voorspellen lijkt niet mogelijk. Aanleg voor proefdierallergie is niet eenduidig vast te stellen. Dit geldt ook voor mensen met andere allergische aandoeningen. Als deze groep een proefdierallergie krijgt, ontwikkelt deze zich sneller en is meestal ernstiger. Wat betreft het soort proefdier is bekend dat het werken met kleine zoogdieren zoals ratten, muizen, konijnen, cavia's, honden, katten en hamsters - in afnemende frequentie - de meeste kans geeft op het ontwikkelen van de allergie. Men kan ook allergisch zijn voor meerdere soorten tegelijk.

HOE KOMT HET CONTACT TOT STAND?

Haren en huiddeeltjes komen vrij in de lucht, vooral bij onrustig gedrag van de dieren en bepaalde handelingen. Ook is er direct contact mogelijk. Speeksel en urine komen in de bedding terecht. Dit kan opdarrelen en in de omgeving terechtkomen en kunnen zo op de huid, in de ogen komen of worden ingeademd. Dus vooral onrustig gedrag van de dieren, het verrichten van handelingen bij en met proefdieren en het schoonmaken van de dierverblijven zijn belangrijke blootstellingsmomenten.

MOGELIJKHEDEN TOT PREVENTIE.

Als je eenmaal een dierproefallergie ontwikkeld hebt, is het niet te genezen. Door geneesmiddelen zijn bij ernstige vormen wel de verschijnselen te bestrijden. De enige remedie is het nemen van preventieve maatregelen. Hierdoor kan contact tussen de veroorzaker en de mens zoveel mogelijk vermeden worden en kan een allergie zich niet ontwikkelen. Bovendien kan zo het optreden van verschijnselen bij mensen die al overgevoelig zijn verminderd worden.

Maatregelen zijn te verdelen in twee groepen:

1. Verminderen van het vrijkomen van de stoffen in de lucht

- gesloten dierverblijven
- sluisstelsel
- onderdruk
- filterkappen op de bakken
- hoge luchtvochtigheid
- werken in zuurkast
- afzuigen van beddingmateriaal
- niet te hoge bezettingsgraad van de ruimten
- etc.

2. Persoonlijke beschermingsmaatregelen:

- kleding alleen in de dierverblijven gebruiken
- handschoenen
- goed afsluitend mond- en neusmasker
- helmen met een eigen ventilatiesysteem

PREVENTIEF MEDISCH ONDERZOEK

Het preventief medisch onderzoek naar proefdierallergie bestaat eigenlijk uit twee onderdelen:

1. Aanstellingskeuring

In Nederland worden er alleen bij wijze van uitzondering aanstellingskeuringen verricht. Beroepen waarbij met proefdieren worden gewerkt vormen zo'n uitzondering. Wanneer een medewerker solliciteert op een functie waarbij met proefdieren wordt gewerkt mag een werkgever een aanstellingskeuring onderdeel laten uitmaken van de sollicitatieprocedure. De aanstellingskeuring heeft als enig doel om een proefdierallergie bij een sollicitant uit te sluiten. In het AMC gebeurt dit door middel van een immunologisch bloedonderzoek, eventueel aangevuld met een allergologisch huidonderzoek. Wanneer een proefdierallergie wordt vastgesteld is het voor de sollicitant niet veilig om met proefdieren te werken en wordt afgezien van de aanstelling.

2. Vrijwillig medisch onderzoek

Wanneer medewerkers met proefdieren werken zijn werkgevers verplicht een preventief medisch onderzoek aan te bieden. Het doel hiervan is om zo snel mogelijk vroege verschijnselen op te sporen die kunnen passen bij een beginnende proefdierallergie. Een

preventief medisch onderzoek kan op verschillende manieren worden aangeboden. Bijvoorbeeld een periodiek onderzoek waar de medewerker voor wordt uitgenodigd of een arbeidsomstandighedenspreekuur waar een medewerker zelf een afspraak voor kan maken. Binnen het AMC wordt gebruik gemaakt van het arbeidsomstandighedenspreekuur waar medewerkers met klachten passend bij een proefdierallergie vrijblijvend en vertrouwelijk een afspraak met de bedrijfsarts kunnen maken. Bij verdenking op een zich ontwikkelende proefallergie zal deze in overleg met de arbeidshygiënist kijken naar te nemen maatregelen. Wanneer u daar als medewerker mee instemt, natuurlijk ook in samenspraak met uw leidinggevende.

CONCLUSIE

Een ieder die met proefdieren werkt moet rekening houden met de kans om een proefdierallergie op te lopen. Ook na jaren van klachtenvrij werken. De veroorzakende dierlijke producten verspreiden zich door de lucht door zich aan stofdeeltjes te hechten. Het is dus zaak proefdierverspreiden zo stofvrij mogelijk te houden. De belangrijkste preventieve maatregelen zijn hierop gericht. In aanvulling hierop is het zinvol om onder "stoffige" omstandigheden persoonlijke beschermingsmiddelen te gebruiken. Preventief medisch onderzoek is geen echte oplossing, maar helpt mee om tijdig verdergaande maatregelen te nemen, zodat u nog lang uw werk gezond en met plezier kunt blijven uitoefenen.

VRAGEN?

Voor verdere voorlichting, vragen of een persoonlijk advies kunt u terecht bij de BGZ/Arbogroep van het AMC. Bij vragen over uw gezondheid in relatie tot uw werk kunt u altijd een afspraak maken op het arbeidsomstandighedenspreekuur van uw bedrijfsarts.